

कक्ष अधिकारी या संवर्गाची वर्षनिहाय
पदसंख्या निश्चित करणेबाबत.....

**महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग**

शासन निर्णय क्र. क्र. सीसीए १७०९/प्र.क्र. १३९/०९/१४ ब
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक २६ मे, २०११.

संदर्भ :- शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.: एसआरव्ही/१०८३/४६/चौदा,
दिनांक ५ फेब्रुवारी, १९८६

शासन निर्णय -

मंत्रालयीन विभागातील तत्कालीन अधीक्षक (वर्ग -२) व सहाय्यक सचिव (वर्ग-१) या दोन संवर्गांऐवजी कक्ष अधिकारी हा नवीन संवर्ग दिनांक १ जानेवारी १९८६ पासून दिनांक ५ फेब्रुवारी, १९८६ च्या संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये निर्माण करण्यात आला. सदर शासन निर्णयामध्ये अधीक्षक संवर्गातील पदे २७३ व सहाय्यक सचिव संवर्गातील पदे ३७६ असल्याचे नमूद करण्यात आलेले आहे. कक्ष अधिकारी हा नवीन संवर्ग निर्माण करतांना दिनांक ३१ डिसेंबर १९८५ पर्यंत अस्तित्वात असलेली अधीक्षकांची सर्व म्हणजे २७३ पदे आणि दिनांक १ जानेवारी १९८६ रोजी रिक्त असलेली सहाय्यक सचिवांची पदे दिनांक १ जानेवारी १९८६ पासून कक्ष अधिकारी पदामध्ये रुपांतरीत करण्यात यावीत, तसेच दिनांक १ जानेवारी १९८६ नंतर वरच्या पदावर पदोन्नती मिळाल्यामुळे अथवा सेवानिवृत्तीमुळे वा अन्य काही कारणास्तव रिक्त होणारी सहाय्यक सचिवांची पदे जसजशी रिक्त होत जातील तसतशी कक्ष अधिकारी संवर्गात रुपांतरीत करण्यात यावीत असे निदेश सदर शासन निर्णयान्वये देण्यात आले होते.

२. उपरोक्त संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये कक्ष अधिकारी हा नवीन संवर्ग दिनांक १ जानेवारी १९८६ रोजी निर्माण झाल्यानंतर वर नमूद केल्याप्रमाणे अधीक्षक व सहाय्यक सचिव या संवर्गातील पदे कक्ष अधिकारी संवर्गात रुपांतरीत झाली. त्याचप्रमाणे दिनांक १ जानेवारी १९८६ नंतरच्या कालावधीत मंत्रालयीन विभागातील कामकाजामध्ये होणारी वाढ तसेच नवीन मंत्रालयीन विभागाची निर्मिती इ. कारणास्तव कक्ष अधिकारी संवर्गात वेळोवेळी नवीन पदनिर्मिती करण्यात आली. तथापि अशी नवीन पदनिर्मिती संबंधित मंत्रालयीन विभागाकडून केली जात असल्याने अशा नवनिर्मित पदांची अचूक माहिती अभिलेखात उपलब्ध नाही. तसेच कक्ष अधिकारी पदाच्या सेवाप्रवेश नियमातील सेवा भरतीचे गुणोत्तर तत्कालीन कार्यपद्धतीनुसार कक्ष अधिकारी संवर्गातील रिक्त पदांना (vacancies) लावले जात असल्याने पदोन्नती व सरळ सेवाभरती या दोन्ही मार्गाने सेवाभरती करताना कक्ष अधिकारी संवर्गातील मंजूर पदसंख्येचा विचार करण्यात आलेला नाही. वरील कारणांमुळे कक्ष अधिकारी या संवर्गाच्या वर्षनिहाय एकूण मंजूर पदसंख्येबाबतचे आदेश अद्यापपर्यंत केव्हाही निर्गमित करण्यात आले नसल्याची बाब कक्ष अधिकाऱ्यांच्या ज्येष्ठतेसंबंधात मुंबई उच्च न्यायालयात अंतिम सुनावणीसाठी प्रलंबित असलेल्या प्रकरणी शासनाच्या वतीने दिनांक २६.३.२०१० रोजी दाखल केलेल्या शपथपत्रामध्ये नमूद केली आहे.

३. वर्ष २००८ च्या पावसाळी अधिवेशनामध्ये कक्ष अधिकाऱ्यांच्या ज्येष्ठतेसंबंधातील एका लक्षवेधी सूचनेवर विधान परिषदेत झालेल्या चर्चेच्या वेळी सदर प्रकरणाची सखोल छाननी करण्यासंदर्भात शासनास देण्यात आलेल्या निदेशांच्या अनुषंगाने, श्री. सतिश त्रिपाठी, तत्कालीन अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य

प्रशासन विभाग, यांच्या अध्यक्षतेखाली एकसदस्यीय समिती ऑक्टोबर २००८ मध्ये गठित करण्यात आली होती. त्रिपाठी समितीने डिसेंबर २००८ मध्ये सादर केलेल्या अहवालात एकूण ८ शिफारशी असून त्या सोबतच्या परिशिष्ट "अ" मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे आहेत. सदर शिफारशी शासनाने स्वीकारल्या आहेत.

४. या अनुषंगाने कक्ष अधिकाऱ्यांच्या मंजूर पदसंख्येबाबतची वर नमूद केलेली वस्तुस्थिती विचारात घेवून अधीक्षकांची २७३ पदे व सहाय्यक सचिवांची ३७६ पदे अशी एकूण ६४९ पदे व वेळोवेळी नव्याने निर्माण केलेली पदे विचारात घेऊन कक्ष अधिकारी या संवर्गाची वर्षनिहाय मंजूर पदसंख्या निश्चित करणे आवश्यक आहे. त्यानुसार उपरोक्त मूळ ६४९ पदे व वेळोवेळी विनियोजन विधेयक / पुरक विनियोजन अधिनियमाद्वारे नवीन पदनिर्मितीस मान्यता मिळालेल्या पदांची माहिती तसेच मंत्रालयीन विभागाकडून उपलब्ध झालेली नवीन पदनिर्मितीची माहिती, विचारात घेऊन वर्ष १९८६ ते २००० या कॅलेंडर वर्षांच्या १ जानेवारी या दिनांकाची कक्ष अधिकारी संवर्गाची मंजूर पदसंख्या सोबतच्या परिशिष्ट - "ब" मधील विवरणपत्राच्या स्तंभ ८ प्रमाणे निश्चित करण्यात येत आहे.

५. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर प्रसिध्द करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०११०५२६११२५०३००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(के. पी. बक्षी)

प्रधान सचिव (सेवा), महाराष्ट्र शासन

प्रति,

राज्यपालांचे सचिव
मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव
उपमुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक
मुख्य सचिव
शासनाचे सर्व अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव
महालेखापाल -१ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई
महालेखापाल- १ (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई /निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (पत्राद्वारे)
सर्व मंत्रालयीन विभाग
सामान्य प्रशासन विभाग/का.क्र.१२/१३/१४/१४-अ/१६-अ/१६-ब
सामान्य प्रशासन विभाग/का. क्र. १४-ब (निवड नस्ती)

परिशिष्ट-"अ"

त्रिपाठी समितीच्या अहवालामधील शिफारशी

- (१) कक्ष अधिकारी हा संवर्ग दि. १.१.१९८६ रोजी तत्कालीन अधीक्षक व सहायक सचिव यांचे एकत्रिकरण करून निर्माण करण्यात आला आहे. त्यामुळे अधीक्षकांची २७३ पदे व सहायक सचिवांची ३७६ पदे मिळून कक्ष अधिकारी संवर्गात दि. १.१.१९८६ नंतर ६४९ पदे असू शकतात. तसेच कक्ष अधिकारी संवर्गात वेळोवेळी नव्याने निर्माण केलेली पदे विचारात घेऊन प्रत्येक वर्षाची त्या संवर्गातील पदांची संख्या निश्चित करावी.
- (२) कक्ष अधिकारी या संवर्गाची ज्येष्ठता सूची संवर्ग निर्मितीपासून दि.१.१.१९८६ व त्यानंतर प्रत्येक वर्षी दि. १ जानेवारी रोजीची ज्येष्ठता सूची तयार करण्यात यावी. या ज्येष्ठता सूचीच्या दिनांकास कक्ष अधिकारी संवर्गात कार्यरत असलेल्या सर्व अधिकाऱ्यांच्या नावाचा ज्येष्ठता सूचीमध्ये अंतर्भाव करण्यात यावा.
- (३) कक्ष अधिकारी या संवर्गाची वर्षनिहाय ज्येष्ठता सूची तयार करताना त्या संवर्गामधील एकूण मंजूर पदसंख्या विचारात घेण्यात यावी.
- (४) ज्येष्ठता यादी प्रसिध्द करताना जे पदोन्नत कक्ष अधिकारी अभावित रित्या तात्पुरत्या स्वरूपात पदोन्नत करण्यात आले आहेत तसेच जे सरळसेवा कक्ष अधिकारी परिविक्षाधीन म्हणून कार्यरत आहेत अशा अधिकाऱ्यांची नावे ज्येष्ठता यादीसोबत स्वतंत्र परिशिष्ट करून जोडण्यात यावी. जेणेकरून संबंधितांना ज्येष्ठतेचे स्थान माहिती होऊ शकेल.
- (५) कक्ष अधिकारी संवर्गात सेवाभरतीचे पदोन्नती व सरळसेवा हे दोन मार्ग असून त्यांच्या सेवाभरतीसाठी सेवाप्रवेश नियमात प्रमाण विहित करण्यात आलेले आहे. त्या प्रमाणानुसार पदोन्नती व सरळसेवा यांची पदे दरवर्षी निश्चित करण्यात यावीत, व पुढील वर्षात होणाऱ्या पदांचा अंदाज घेऊन सेवाप्रवेश नियमात विहित केलेल्या प्रमाणात सरळसेवेच्या कोट्यातील पदांची मागणीपत्रे महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगास पाठविण्यात यावीत.
- (६) मानीव दिनांकामुळे ज्येष्ठता यादीत चुकीचे स्थान मिळालेल्या कोणत्याही अधिकाऱ्याबाबत त्यास देण्यात आलेला मानीव दिनांक चुकीचा असल्याची तक्रार असल्यास अशा व्यक्तीच्या मानीव दिनांकाबाबत तपासणी करून तक्रार वस्तुस्थितीवर आधारित असल्याचे आढळल्यास विहित कार्यपद्धती अवलंबून सदर अधिकाऱ्यास ज्येष्ठता यादीत योग्य ते स्थान देण्याबाबत कार्यवाही करण्यात यावी. ही प्रक्रिया निरंतर चालणारी आहे.
- (७) कक्ष अधिकारी या संवर्गातील अधिकाऱ्यांची ज्येष्ठता निश्चित करताना प्रचलित सर्व नियमांचे पालन करण्यात यावे.
- (८) कार्यासन १४ मधील अधिकाऱ्यांनी शपथपत्रे करताना अथवा ज्येष्ठता यादया तयार करताना स्वतःच्या फायद्यासाठी जाणीपूर्वक त्यामध्ये त्रुटी ठेवल्या असे आढळून येत नसल्याने याबाबत कार्यवाही करण्याची आवश्यकता वाटत नाही.

*****

परिशिष्ट-"ब"

त्रिपाठी समितीच्या अहवालातील शिफारस क्रमांक १ अनुसार, १९८६ पासूनच्या कॅलेंडर वर्षाच्या १

जानेवारी या दिनांकाची, कक्ष अधिकारी संवर्गाची निश्चित केलेली मंजूर पदसंख्या

- (अ) दिनांक १.१.१९८६ रोजी सहाय्यक सचिव संवर्गातील मंजूर पदे ३७६
- (ब) दिनांक १.१.१९८६ रोजी सहाय्यक सचिव संवर्गात कार्यरत अधिकारी २४६
- (क) दिनांक १.१.१९८६ रोजी सहाय्यक सचिव संवर्गात रिक्त असलेली व
कक्ष अधिकारी संवर्गात रुपांतरीत होणारी पदे [(अ) - (ब)] १३०
- (ड) दिनांक १.१.१९८६ रोजी अधीक्षक संवर्गातून कक्ष अधिकारी संवर्गात
रुपांतरीत होणारी पदे २७३
- (ई) दिनांक १.१.१९८६ रोजी कक्ष अधिकारी संवर्गातील पदे [(क) + (ड)] ४०३
- (फ) वरील परिगणनेनुसार दिनांक १.१.१९८६ ते दिनांक १.१.२००० मधील मंजूर पदसंख्येबाबतचे

विवरणपत्र

दिनांक	सहाय्यक सचिव संवर्ग			कक्ष अधिकारी संवर्ग				सहाय्यक सचिव संवर्ग आणि कक्ष अधिकारी संवर्ग मिळून एकूण पदे
	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त असल्याने क.अ. संवर्गात रुपांतरीत होणारी पदे (स्तंभ २-३)	मंजूर पदे	सहाय्यक सचिव संवर्गातून रुपांतरीत झालेली पदे (स्तंभ ४)	मागील कॅलेंडर वर्षात नवीन निर्माण केलेली पदे	एकूण पदे (स्तंभ ५ + ६ + ७)	
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१ जाने. १९८६	३७६	२४६	१३०	२७३	१३०	०	४०३	६४९
१ जाने. १९८७	२४६	२४२	४	४०३	४	४	४११	६५३
१ जाने. १९८८	२४२	२३२	१०	४११	१०	८	४२९	६६१
१ जाने. १९८९	२३२	१२२	११०	४२९	११०	०	५३९	६६१
१ जाने. १९९०	१२२	१२०	२	५३९	२	३	५४४	६६४
१ जाने. १९९१	१२०	१११	९	५४४	९	८	५६१	६७२
१ जाने. १९९२	१११	१२	९९	५६१	९९	५	६६५	६७७
१ जाने. १९९३	१२	६	६	६६५	६	१३	६८४	६९०
१ जाने. १९९४	६	५	१	६८४	१	२	६८७	६९२
१ जाने. १९९५	५	१	४	६८७	४	११	७०२	७०३
१ जाने. १९९६	१	१	०	७०२	०	१०	७१२	७१३
१ जाने. १९९७	१	१	०	७१२	०	१३	७२५	७२६
१ जाने. १९९८	१	१	०	७२५	०	३	७२८	७२९
१ जाने. १९९९	१	१	०	७२८	०	०	७२८	७२९
१ जाने. २०००	१	१	०	७२८	०	६	७३४	७३५

*****